

častejšie obracajú do historického prostredia. Ak architekti - naši absolventi - nebudú mať po prvú naštudovaný a po druhú zodpovedný, rešpektujúci vzťah k histórii, prideme aj o tie torzá, ktoré dodnes prežili.

Ak nebudeme spoločne rešpektovať to jedinečné, čo nám zostalo po tých, nad ktorými dávno šumí tráva, nenaučíme mládež vzťahu k dedičstvu a zničí ho, alebo bez vzťahu k domovu odíde do sveta, kde bude pracovať na kultúre iných národov.

Naša identita je v našej historickej jedinečnosti. To je náš fond a prínos do európskeho fondu. Nie paneláky. Prítlačivosť Prahy pre Nemcov, Američanov, i Japoncov je v Starom meste pražskom, nie v sídliskách, a to iba preto, že Pražania si Staré mesto dokázali zachovať dodnes.

*

Doc. Ing.arch. Janka Krivošová, CSc., FA STU, Katedra dejín architektúry

CONCERNING THE HISTORY OF ARCHITECTURE AND OF THE ARTS

By Jana Krivošová

The department team is trying to lead the students towards a responsible and self-conscious relationship with the irreplaceable values of historical architectural heritage. Looking at the studio works and designs of other departments we can see insufficient respect for historical monumental buildings, which is caused by the lack of analytical study and by the lack of knowledge of its historical background. Our identity exists in our historical specificity which is our asset to the European fond.

Ivan Kusý

SOCIOLÓGIA PRE ARCHITEKTOV

Téma a doterajší priebeh konferencie dokumentujú vážny záujem o architektúru prostredníctvom skvalitňovania jej výučby. Chcel by som ukázať, že aj ďalší nearchitekti - popri tých, ktorí už s referátom vystúpili - majú rovnako vážny záujem o skvalitňovanie výučby architektúry. Môžem to dokumentovať výberom z listu, ktorým som po skončení minuloročného letného semestra informoval pána prodekana o skúsenostiach z výučby predmetu "sociológia" po zmenách, ku ktorým v nej došlo "z vyššej moci".

Zmeny spočívali v zmene názvu na "psychológia a sociológia", v presunutí výučby z druhého do prvého ročníka a v zrušení seminárov a zápočtov. Súčasne došlo k výraznému nárastu počtu študentov.

Táto masívna zmena sa nemohla neodraziť na kvalite výučby a môžem povedať, že moja nespokojnosť s tým, že sa znížili možnosti

odovzdať architektom relevantný výber zo sociologického poznania, ma viedla k tejto reflexii. Myslím si totiž, že nestačí len zaviesť zmenu, o ktorej teoreticky predpokladáme pozitívne efekty, ale je potrebné analyzovať skúsenosti z jej vplyvov, ktoré až také pozitívne nemusia byť.

Niečo sa podarilo pre tento ročník relatívne pozitívne upraviť, nevrátili sme sa však do podoby, ktorá sa vykryštalizovala v predchádzajúcich piatich rokoch a zatiaľ sa mi stále javí ako optimálna. Predmet, žiaľ, ostal v prvom ročníku. Keďže sociológiu architektúry a urbanizmu nechápem ako doplnenie stredoškolskej látky, ktorú by si študenti mali už vlastne na fakultu priniesť, ale chápem ju ako aplikovanú vedu, ktorá má čo povedať architektúre pre ľudí, výučba sociológie v druhom ročníku má väčší zmysel v tom, že už nadväzuje na určité odborné základy a nemusí sa boriť s problémom, že základné pojmy z architektúry a poznatky o nich je nutné vysvetľovať na sociológii.

Aplikovaná sociológia architektúry a urbanizmu tiež potrebuje cvičenia a vďaka za to, že aspoň toto sa podarilo vrátiť do pôvodnej polohy. Sociológia architektúry a urbanizmu tiež vyhladáva možnosti individuálneho prístupu k študentom a k ich konkrétnym zadaniam, preto nepovažujem za šťastné ísť cestou zvyšovania počtu študentov. Iné by bolo, keby bola sociológia pripustená aj do vyšších ročníkov. Po dobrých skúsenostiach s účinkovaním v obhajobných komisiách (aspoň ja som mal z nich tento pocit) sa však už nedostanem ani tam.

Mohol by som tiež hovoriť o najnižšom možnom kredite, ktorý sociológia na tejto škole má, mohol by som hovoriť o potrebe kritiky a korigovania výsledkov rôznorodých činností, v ktorých sa architekt realizuje - nie je tu však na to čas.

Áno, z doterajšieho rokovania vyplýva vážny záujem o architektúru, o jej výučbu. Podľa mňa to znamená stále sa vracieť k východiskám, za ktoré považujem odpovede na otázku, čo je architektúra, čo by nemalo osobnosti architekta chýbať.

Je zrejmé, že každý inak pozerá na tieto definíčné problémy a že každý do nich premieta to, čo vyhovuje jeho záujmom a jeho videniu architektúry. Nemôžem sa ale ubrániť pocitu, že musí existovať platforma, na ktorej by sme sa mohli a mali zhodnúť. Z toho by mohla vyplynúť odpoveď na otázku, či môže byť ešte škola (teda FA STU) školou s určitým - aspoň prevládajúcim - názorom. Ak nie, potom môžeme uvažovať o logike vzniku ďalšej fakulty architektúry.

Nech už zdôrazňujeme raz umelecký, inokedy technický rozmer architektúry, ja sa vždy musím ako sociológ obzerať po jej užívateľovi. Je jedno, či ide práve o jednotlivca, alebo rodinu, či inú sociálnu skupinu - až po tú, ktorú nazývame spoločnosť. Pri niektorých aktivitách môžeme ísť spolu s architektom-urbanistom dokonca aj ďalej

- do kontextov spoločnosti. Tomuto individuálne-
mu i hromadnému užívateľovi je predsa vždy archi-
tektúra určená - inak nemá zmysel. Socioló-
gia ponúka architektovi orientáciu vo vývoji tohto
užívateľa, napovedá vždy špecifickým spôso-
bom, ako má vyzerat', resp. akým požiadavkám
má zodpovedať sociálne akceptovateľná archi-
tektúra a zamýšľa sa nad tým, aký bude budúci
užívateľ architektúry.

Viem, čo je to podľahnúť ošialu projektovania -
zažil som to, v istej miere, vďaka vám aj na vlast-
nej koži. Myslím preto, že aj sociológ má mož-
nosť prejavíť inšpiratívnu tvorivosť a invenciu,
i keď táto čerpá z iného súdka, než tvorivosť
umelca. Bol by som rád, keby ste tiež cítili radosť
z iskrenia v odborných sporoch a konfliktoch a ná-
sledne zo vzájomného pochopenia a obohatenia.

*

*PhDr. Ivan Kusý, CSc., FA STU,
Katedra humanistiky a teórie architektúry a urbanizmu*

SOCIOLOGY IN ARCHITECTURE AND TOWN AND COUNTRY PLANNING.

By Ivan Kusý, Ph.D.

*The paper is concerned with the education of so-
ciology in the frame of the FA STU curriculum
which has not always been in accordance with
the ideas of the lecturers of this subject. These
ideas are supported by the objective facts, by the
nature of both sociology and architecture, and by
the professional profile of the FA STU graduates.
It is necessary to explain again the assets of ur-
ban sociology to the architectural design and
land-use planning and development practice.*

Magdaléna Kvasnicová

PROBLÉMY PRAKTICKEJ VÝUČBY V TERÉNE A INTERDISCIPLINÁRNEJ SPOLUPRÁCE FA STU S INÝMI VYSOKÝMI ŠKOLAMI

Významný taliansky vysokoškolský pedagóg
don Luigi Guissani v úvode svojej knihy *Riziko
výchovy* (Zvon, Praha 1996, s.11-12)) z toho, čo
možno povedať o výchove, zdôrazňuje tri aspekty:

a) K výchove je nutné primeraným spôsobom
predkladať minulosť. Bez tejto ponuky minulosti,
bez znalosti minulosti, tradície, mladý človek ras-
tie ako rozumár a skeptik. "Tradícia je totiž pra-
covná hypotéza, s ktorou príroda konfrontuje člo-
veka so všetkým, čo ho obklopuje".

b) Minulosť môže byť mladým ľuďom predkla-
daná iba v kontexte skúsenosti prežívanej v prítom-
nosti. Ak ale minulosť, tradícia nie je ponúka-
ná v kontexte prítomnej skúsenosti, ktorá sa
snaží ukázať dôvody svojej existencie, nie je
možné dospieť k tretej pre výchovu nevyhnutnej
podmienke, ku kritike.

Skutočná výchova musí byť výchovou ku kriti-
ke, ku schopnosti hodnotiť, zaujať vlastné
stanovisko.

Historická architektúra, to je minulosť, tradi-
cia, skúsenosť ľudstva, ktorú študent architektú-
ry môže pochopiť, hodnotiť, interpretovať, zaujať
k nej postoj, iba ak sa mu ponúkne v kontexte
jeho prítomnej skúsenosti, ak sa s ňou stretne
ako s problémom tvárou v tvár (problém, grécky
pro-bállo: postaviť pred seba, pred oči). Praktic-
ká výučba študentov priamo v teréne je pros-
tredkom takto zažitej skúsenosti a príležitosťou
takéhoto stretnutia.

Všetci sa zhodneme na potrebe praktickej vý-
učby priamo v teréne. Je to v záujme toho, aby
už počas štúdia mali študenti skúsenosť so situá-
ciami a prostredím, v ktorom budú pôsobiť a tvo-
riť po skončení školy. Problém praktickej výučby
v teréne je obzvlášť aktuálny práve pri výchove
študentov na Katedre ochrany a tvorby v pamiat-
kovom prostredí, ktorá je v rámci študijného
programu garantom zamerania Ochrana a obno-
va pamiatkových objektov a súborov.

Po niekoľkoročných skúsenostiach sa ukazuje
ako bezpodmienečná nutnosť zabezpečiť prak-
tickú výučbu študenta formou viacdňového po-
bytu v historickom prostredí s vysokou mierou
kultúrno-historických hodnôt. Dlhodobejším pra-
covne aktívnym pobytom sa formuje vnímavosť
a senzibilita budúceho architekta na hodnoty
tohto prostredia, prehĺbuje sa poznanie historic-
kej architektúry a jej prejavov, čo študentovi
umožňuje pochopiť hlbšie súvislosti jej vývoja.
Naučí sa porozumieť nielen historickej architek-
túre, ale architektúre ako takej. Skúsenosti z pra-
covných aktivít študentov FA STU pri obnove
meštianskeho domu č. 207 v Banskej Štiavnici
na prelome osemdesiatych a deväťdesiatych ro-
kov pod vedením Mgr. Petra Kresánka alebo ka-
tedrou organizované týždňové pobyty v rámci
predmetu Výskumy, hodnotenie a dokumentácia
pamiatkových objektov sú toho najlepším dôka-
zom. Je to nutné o to viac, že historická architek-
túra viac-menej determinuje naše životné pros-
tredie a sme s ňou denne konfrontovaní pasívne
ako občania, či aktívne ako projektanti. V situácii,
kedy už odzvonilo časom rozsiahlej investičnej a
stavebnej činnosti na zelenej lúke a prax v drvi-
vej väčšine ponúka úlohy obnovy, prestavby ale-
bo rekonštrukcie existujúcej historickej architek-
túry, je potrebné, aby absolventi boli na stretnutie
s ňou dobre pripravení.

Problematika interdisciplinárnej spolupráce
FA STU s inými vysokými školami, ktoré sa ob-
sahom výučby dotýkajú architektúry, ale nie sú
priamo školami architektúry, vystupuje do popre-
dia práve v rámci študijného zamerania Ochrana
a obnova pamiatkových objektov a súborov, a to
najmä v ateliérovej tvorbe a pri dokumentácii
a výskume historickej architektúry. Ako vzájom-
ne veľmi prospešná a užitočná sa ukázala